

Komisijos darbo reglamentas

TARPTAUTINĖ KOMISIJA NACIŲ IR SOVIETINIO OKUPACINIŲ REŽIMŲ NUSIKALTIMAMS
LIETUVOJE ĮVERTINTI

NUTARIMAS Nr. 6
2000 m. birželio 2 d., Vilnius

Komisijos teisinis pagrindas ir struktūra

1. Tarptautinę komisiją nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti (toliau tekste – Komisija) sudaro komisijos nariai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu.
 - 1.1. Komisijos personalinė sudėtis gali būti keičiama Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu Komisijos teikimu. Sprendimas dėl Komisijos personalinės sudėties keitimo priimamas bendru sutarimu.
2. Komisijos darbui vadovauja pirmininkas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu.
3. Komisijos tikslas – apibendrinus specialistų ir ekspertų atliktus nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimų Lietuvoje tyrimus, pateikti šių įvykių įvertinimą ir informuoti apie tai visuomenę.
4. Kadangi nacių ir sovietų nusikaltimai buvo vykdomi siekiant skirtingų tikslų ir skirtingais metodais, Komisija iš savo narių sudaro dvi pakomises, kurios koordinuoja ir kontroliuoja, kaip dvi ekspertų darbo grupės tiria nacių ir sovietų okupacinių režimų nusikaltimus.
 - 4.1. Nacių okupacinio režimo nusikaltimų Lietuvoje įvertinimo pakomisės tikslas – apibendrinti Komisijos darbo metu specialistų ir ekspertų pateiktus nacių okupacinio režimo nusikaltimų, ypač Holokausto, Lietuvoje tyrimų rezultatus bei išvadas ir pateikti Komisijos tvirtinimui.
 - 4.2. Sovietų okupacinio režimo nusikaltimų Lietuvoje įvertinimo pakomisės tikslas – apibendrinti Komisijos darbo metu specialistų ir ekspertų pateiktus sovietų okupacinio režimo nusikaltimų Lietuvoje tyrimų rezultatus bei išvadas ir pateikti Komisijos tvirtinimui.
 - 4.3. Komisijos nariai pasiskirsto į pakomises bendru sutarimu, kuris tvirtinamas Komisijos sprendimu.
 - 4.4. Pakomisių darbui vadovauja pakomisės pirmininkas, kuris tvirtinamas Komisijos sprendimu.
5. Komisijos darbą organizuoja Sekretoriatas, kuriam vadovauja Komisijos vykdytysis direktorius.
 - 5.1. Sekretoriatas yra biudžetinė įstaiga, įsteigta Lietuvos Respublikos Vyriausybės Nutarimu.
 - 5.2. Sprendimą dėl vykdančiojo direktoriaus skyrimo pareigoms ir atleidimo iš pareigų priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė Komisijos teikimu.
6. Komisijos darbo kalbos yra lietuvių ir anglų.

Komisijos pirmininkas

7. Komisijos pirmininko teisės ir pareigos:
 - 7.1. atstovauti Komisijai Lietuvoje ir užsienyje;
 - 7.2. šaukti Komisijos posėdžius ir pasitarimus;
 - 7.3. pirmininkauti Komisijos posėdžiams ir pasitarimams arba pavesti tai atlikti kitam Komisijos nariui ar Komisijos vykdančiajam direktoriui;
 - 7.4. gavus Komisijos įgaliojimus jos vardu pasirašyti sutartis ir kitus dokumentus;
 - 7.5. pasirašyti Komisijos nutarimus ir kitus dokumentus.

Komisijos nariai

8. Komisijos narių teisės ir pareigos:

- 8.1. dalyvauti Komisijos posėdžiuose ir pasitarimuose;
- 8.2. balsuoti dėl visų svarstomų klausimų;
- 8.3. dalyvauti diskusijoje visais svarstomais klausimais, žodžiu ir raštu pateikti pasiūlymus, pastabas, pataisas;
- 8.4. siūlyti, rengti ir teikti Komisijos svarstymui klausimus;
- 8.5. daryti pareiškimus, sakyti replikas, teikti pasiūlymus dėl Komisijos posėdžio vedimo tvarkos, procedūros;
- 8.6. reikšti savo nuomonę visais Komisijos veiklos klausimais;
- 8.7. gauti visus su Komisijos veikla susijusius dokumentus ir informaciją;
- 8.8. trečdalis Komisijos narių pageidavimu sušaukti Komisijos posėdį;
- 8.9. trijų Komisijos narių pageidavimu sušaukti Komisijos pasitarimą
- 8.10. Komisijos pirmininko pavedimu pirmininkauti posėdžiuose ir pasitarimuose;
- 8.11. propaguoti Komisijos veiklą ir tyrimų išvadas.

Komisijos posėdžiai

9. Komisijos posėdis šaukiamas Komisijos pirmininko arba trečdalis komisijos narių iniciatyva.
10. Komisijos posėdžiai šaukiami pagal poreikį, paprastai du kartus per metus.
11. Komisijos posėdžiuose dalyvauja:
 - 11.1. Komisijos pirmininkas, nariai, vykdantysis direktorius;
 - 11.2. patvirtinti ekspertų grupių nariai;
 - 11.3. tyrimo programų koordinatoriai;
 - 11.4. patvirtinti tyrėjai;
 - 11.5. Komisijos sekretoriato darbuotojai
 - 11.6. Komisijai nusprendus posėdyje svečio teisėmis gali dalyvauti kiti ekspertai ir svečiai.
 - 11.6.1. Po Komisijos dalykinės diskusijos Komisija gali paprašyti svečio išsakyti savo nuomonę svarstomu klausimu.
- 12. Komisijos posėdžio metu priimami sprendimai dėl:**
 - 12.1. sovietų ir nacių okupacinių režimų nusikaltimų Lietuvoje ir atskirų epizodų įvertinimo;
 - 12.2. kreipimosi į Lietuvos Respublikos Prezidentą koreguoti Komisijos personalinę sudėtį;
 - 12.3. Komisijos vykdančiojo direktoriaus skyrimo ir atleidimo iš pareigų;
 - 12.4. pakomisių personalinės sudėties ir pirmininkavimo joms;
 - 12.5. ekspertų grupių formavimo ir jų personalinės sudėties;
 - 12.6. Komisijos tyrimų programos ir jos vykdymo darbo plano tvirtinimo ir jo tikslinimo;
 - 12.7. Komisijos veiklos kryptių tvirtinimo ir tikslinimo;
 - 12.8. tyrimų grafiko ir prioritetų tvirtinimo;
 - 12.9. tyrėjų tvirtinimo
 - 12.10. vykdančiojo direktoriaus darbo ataskaitos įvertinimo;
 - 12.11. programų koordinatorių darbo ataskaitos įvertinimo;
 - 12.12. kitų esminių Komisijos veiklos klausimų.
13. Apie sprendimą šaukti Komisijos posėdį pranešama prieš du mėnesius ir išsiunčiama preliminari posėdžio darbotvarkė.
14. Komisijos posėdžio darbotvarkę formuoja Komisijos pirmininkas kartu su Komisijos vykdančiuoju direktoriumi ir pakomisių pirmininkas. Komisijos nariai per mėnesį gali raštu teikti siūlymus dėl klausimų įtraukimo į darbotvarkę.
15. Posėdžio darbotvarkė, Komisijos nutarimų projektai ir kita medžiaga išsiunčiama Komisijos nariams prieš mėnesį iki posėdžio.
16. Galutinė posėdžio darbotvarkė tvirtinama posėdžio pradžioje. Papildomi klausimai gali būti įtraukiami į darbotvarkę jeigu to pageidauja trečdalis Komisijos narių, o klausimas iš numatytos darbotvarkės išbraukiamas, jei prieš jį pasisako daugiau kaip pusė Komisijos narių.
17. Klausimų svarstymas Komisijos posėdžiuose.

17.1. Komisijos nariai ne vėliau kaip dvi savaites iki posėdžio gali raštu teikti siūlymus dėl Komisijos nutarimų projektų ir kitų svarstomų klausimų.

17.2. Papildomi siūlymai gali būti teikiami svarstymui, jeigu to pageidauja trečdalis Komisijos narių

18. Komisijos posėdis yra teisėtas, jeigu jame dalyvauja du trečdaliai Komisijos narių.

19. Sprendimai dėl nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimų Lietuvoje įvertinimo priimami bendru sutarimu (procedūra aprašoma šio reglamento 50-55 punktuose). Kiti Komisijos sprendimai paprastai priimami balsų dauguma.

20. Komisijos posėdžiai yra protokoluojami.

21. Komisijos sprendimai įforminami nutarimais. Nutarimas turi eilės numerį ir datą. Nutarimus pasirašo Komisijos pirmininkas ir vykdytysis direktorius. (Nutarimus dėl nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimų Lietuvoje įvertinimo pasirašo visi komisijos nariai).

Pakomisių posėdžiai

22. Pakomisių posėdžiai paprastai vyksta atskirai. Kitos pakomisės narys gali dalyvauti pakomisės posėdyje ir pakomisės pirmininkui leidus gali išsakyti savo nuomonę svarstomais klausimais, tačiau neturi balso teisės.

23. Pakomisės svarsto ir apibendrina Komisijos darbo metu specialistų ir ekspertų pateiktus nacių ir sovietinio okupacinio režimo nusikaltimų Lietuvoje tyrimų rezultatus bei išvadas ir parengia jas galutiniam Komisijos vertinimui.

24. Pakomisių posėdžių darbotvarkė rengiama ir tvirtinama bei pastabos svarstomiems klausimams teikiamos ta pačia tvarka kaip ir Komisijos posėdžiams. Už pakomisių darbotvarkių parengimą atsakingi yra pakomisių pirmininkai ir atitinkami tyrimų programų koordinatoriai.

25. Pakomisių posėdžiai yra protokoluojami. Pakomisės sprendimus pasirašo jos pirmininkas ir atitinkamas tyrimų programų koordinatorius.

Darbas tarp komisijos posėdžių, komisijos narių pasitarimai

26. Tarp Komisijos posėdžių, aktualių klausimų aptarimui, gali būti šaukiami komisijos pasitarimai.

27. Komisijos pasitarimas šaukiamas Komisijos pirmininko, trijų komisijos narių ar Komisijos vykdančiojo direktoriaus iniciatyva.

28. Komisijos pasitarimai šaukiami pagal poreikį.

29. Apie sprendimą šaukti Komisijos pasitarimą pranešama prieš dešimt dienų. Išsiunčiama preliminari pasitarimo darbotvarkė ir svarstytinų klausimų sprendimų projektai.

30. Komisijos nariai ne vėliau kaip dvi dienos iki pasitarimo gali raštu teikti siūlymus dėl svarstomų klausimų.

31. Komisijos narys pasitarime gali dalyvauti neakivaizdiniu būdu, pareikšdamas savo nuomone raštiškai (faksu, el. paštu). Negautas atsakymas į pateiktą sprendimo projektą laikomas pritarimu.

32. Komisijos pasitarimuose sprendimai priimami paprasta balsų dauguma.

33. Komisijos pasitarimai yra protokoluojami. Protokolus pasirašo pasitarimo pirmininkas ir protokoluotojas.

Komisijos sekretoriatas

34. Sekretoriatas yra tiesiogiai pavaldus Komisijai.

35. Sekretoriatas atlieka šias funkcijas:

35.1. palaiko ryšius tarp Komisijos narių ir reguliariai juos informuoja apie Komisijos sprendimų įgyvendinimą;

35.2. Komisijos pavedimu užsako Lietuvos Respublikos ir užsienio mokslo įstaigose istorinius tyrimus, įvertinančius nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimus Lietuvoje;

35.3. kaupia ir sistemina atliktų tyrimų medžiagą;

35.4. organizuoja mokslines konferencijas ir seminarus;

35.5. dalyvauja visuomenės istorinio švietimo veikloje;

- 35.6. informuoja visuomenę apie Komisijos ir sekretoriato veiklą;
 - 35.7. palaiko ryšius su analogiškoms komisijomis užsienyje;
 - 35.8. skatina fondų ir kitų organizacijų paramą ir piliečių domėjimąsi atliekamais tyrimais;
 - 35.9. rengia Komisijos posėdžius jos pavedimu;
 - 35.10. įgyvendina Komisijos sprendimus;
 - 35.11. atsiskaito Komisijai už atliktus darbus.
36. Sekretariatui vadovauja Komisijos vykdančysis direktorius, kurį priima į pareigas ir atleidžia iš pareigų Lietuvos Respublikos Vyriausybė komisijos teikimu.

37. Komisijos vykdančysis direktorius:

- 37.1. vadovauja sekretariatui ir atsako už tai, kad sekretoriatas vykdytų jam pavestus uždavinius;
 - 37.2. užtikrina, kad sekretoriato veikloje būtų laikomasi Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų, Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, kitų Lietuvos Respublikos Seimo priimtų teisės aktų, Respublikos Prezidento dekretų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, komisijos sprendimų, kitų teisės aktų ir šio reglamento;
 - 37.3. atstovauja Komisijai ir sekretariatui Lietuvoje ir užsienyje;
 - 37.4. šaukia Komisijos pasitarimus;
 - 37.5. nustato sekretoriato struktūrą, tvirtina etatų sąrašą, neviršydamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto didžiausio leistino sekretoriato etatų skaičiaus;
 - 37.6. tvirtina sekretoriato darbuotojų pareigines instrukcijas;
 - 37.7. tvirtina sekretoriato darbo reglamentą;
 - 37.8. priima į pareigas ir atleidžia iš pareigų darbuotojus, skatina juos, prireikus skiria jiems drausmines nuobaudas;
38. Vykdančysis direktorius turi du pavaduotojus – mokslinių tyrimų programų koordinatorius, atitinkamai atsakingus už nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimų tyrimus.

39. Mokslinių tyrimų programų koordinatorius:

- 39.1. yra tiesiogiai pavaldus Komisijos vykdančiajam direktoriui;
- 39.2. ruošia mokslinių tyrimų programų ir darbo planus;
- 39.3. yra atitinkamos ekspertų grupės narys, organizuoja jos veiklą pagal patvirtintas programas ir darbo planus, šaukia posėdžius;
- 39.4. atsako už ekspertų grupės ir tyrėjų darbo rezultatus;
- 39.5. atsako už atitinkamos pakomisės darbo organizavimą;
- 39.6. reguliariai atsiskaito Komisijai už atliktus darbus;
- 39.7. Komisijos sprendimu rengia ir teikia Vykdančiajam direktoriui sutartis su Lietuvos ir užsienio mokslininkais atlikti istorinius tyrimus;
- 39.8. priima mokslininkų atliktus tyrimus, pasirašydamas darbų atlikimo aktą.

Komisijos išvadų parengimas ir tvirtinimas

Ekspertų grupės

40. Ekspertų grupės funkcijos.

- 40.1. svarsto bei nustato atskiros tyrimų temos prioritetus, problematiką (Komisijos nustatytos tematikos rėmuose);
- 40.2. tyrimų atlikimo darbų planą ir teikia tvirtinti Komisijai;
- 40.3. parenka tyrinėtojus ir teikia juos tvirtinti Komisijai;
- 40.4. svarsto ir tvirtina tyrinėtojų parengtus temų problematikos aprašymus bei tyrimų projektus;
- 40.5. nustato ruoštinų išvadų struktūrą;
- 40.6. svarsto atskirų tyrinėtojų darbo rezultatus bei siūlo galimus papildomus tyrimus;
- 40.7. formuluoja išvadas ir teikia jas tvirtinti atitinkamai pakomisei;

41. Ekspertų grupės sudarymas ir jos struktūra.

- 41.1. Tarptautinė ekspertų grupė sudaroma ir panaikinama Komisijos sprendimu.

41.2. Nacių ir sovietų okupacinių režimų tyrimams ekspertuoti sudaromos atskiros ekspertų grupės.

41.3. Ekspertų grupės narius siūlo Komisijos nariai, mokslinių tyrimų programų koordinatoriai.

41.4. Ekspertais į grupę kviečiami žymiausi Lietuvos ir kitų šalių mokslininkai.

41.5. Ekspertus tvirtina Komisija.

41.6. Ekspertų grupės nariu yra mokslinių programų koordinatorius, kuris atsakingas už grupės darbo organizavimą.

41.7. Ekspertų grupių sudėtys nėra baigtinės. Esant reikalui atskiriems tyrimams gali būti kviečiami papildomi ekspertai.

42. Ekspertų grupės darbo organizavimas.

42.1. Ekspertų grupės posėdžiai šaukiami mokslinių tyrimų programų koordinatoriaus iniciatyva.

42.2. Galimas posėdžio surengimas naudojantis šiuolaikinėmis komunikacijos priemonėmis („Interneto“ konferencijos ir pan.).

42.3. Dalyvavimu Ekspertų grupės posėdyje laikomas ir nuomonės pareiškimas raštu.

42.4. Priimti nutarimai yra teisėti, kai Ekspertų grupės posėdyje dalyvauja ne mažiau kaip du trečdaliai jos narių.

42.5. Paprastai Ekspertų grupės nutarimai priimami paprasta balsų dauguma.

43. Ekspertų grupės narių darbas gali būti apmokamas.

Komisijos išvadų parengimo seka

44. Tyrėjų parinkimas.

44.1. Kiekvienam Komisijos tyrimų programos punktui tyrėjai parenkami atskirai.

44.2. Vieną Komisijos tyrimų programos punktą gali tirti keli tyrėjai.

44.3. Tyrėjais kviečiami žymiausi Lietuvos ir užsienio atitinkamos srities specialistai.

44.4. Tyrėju gali būti Komisijos arba ekspertų grupės narys (tokiu atveju, svarstant jo parengtą darbą, jis susilaiko balsuojant dėl sprendimo).

44.5. Mokslinių tyrimų programų koordinatorius identifikuoja asmenis ir institucijas, atliekančias šios krypties tyrimus Lietuvoje ir užsienyje.

44.6. Ekspertų grupės posėdis svarsto bei nustato atskirų tyrimų temos prioritetus, galimą problematiką, svarsto ir atrenka potencialias tyrinėtojų kandidatūras.

44.7. Kreipiamasi į potencialius tyrinėtojus siūlant bendradarbiauti.

44.8. Potencialūs tyrinėtojai pateikia savo temos problematikos aprašymą ir tyrimų projektą.

44.9. Ekspertų grupė svarsto ir tvirtina tyrinėtojus, jų parengtus problematikos aprašymus ir tyrimų projektus.

44.10. Ekspertų grupės parinktas tyrėjų kandidatūras tvirtina Komisija.

45. Tyrimų vykdymas.

45.1. Darbų vykdymui tarp patvirtinto tyrinėtojo ir Komisijos sekretoriato sudaroma autorinė sutartis (parengia mokslinių tyrimų programų koordinatorius ir teikia tvirtinti Komisijos vykdančiajam direktoriui).

45.2. Atlikus tyrimų programoje numatytus darbus periodiškai (pagal sutartyje numatytus terminus) mokslinių programų koordinatorius surašo darbų atlikimo aktus, kuriuos tvirtina Komisijos vykdančysis direktorius.

46. Tyrimų I etapas.

46.1. I tyrimų etape sutartys su tyrėjais sudaromos dėl išsamios jau atliktų darbų atitinkama tema ir šaltinių analizės;

46.2. Patvirtinama tokia išvadų struktūra:

46.2.1. istoriografija (pagrindinės koncepcijos);

46.2.2. bibliografija;

46.2.3. išvadų tekstas (tezinio pavidalo);

46.2.4. vartojamų terminų sąvokų išaiškinimas;

46.2.5. dokumentinis priedas (išvadose minimų dokumentų originalų kopijos ir vertimai).

46.3. I tyrimų etape paprastai orientuojamasi į vieno autorinio lanko apimties darbą (neskaitant dokumentinio priedo).

46.4. Tyrėjų atliktus darbus svarsto atitinkama ekspertų grupė, reikalui esant grąžina tobulinti.

46.5. Ekspertų grupė, pritarusi atliktam darbui, parengia apibendrinamąsias išvadas nagrinėjama tema ir kartu su pagrindiniu darbu teikia jas atitinkamos pakomisės svarstymui (jeigu tyrimus atliko keli tyrėjai, tai ekspertų grupė parengia bendrą apibendrinamąją išvadą).

46.6. Ekspertų grupės parengta išvada svarstoma pakomisės posėdyje. Reikalui esant išvada tobulinama, grąžinama ekspertų grupei arba tyrėjui.

46.7. Išvadas pristato ir svarstymo metu būtinai dalyvauja programų koordinatorius ir atitinkamas tyrėjas, pageidautinas ir kitų ekspertų grupės narių dalyvavimas.

46.8. Pakomisės posėdyje nusprendžiama:

46.8.1. ar surinktos medžiagos pagrindu galima formuluoti galutines Komisijos išvadas ir išvadų projektą teikti Komisijai;

46.8.2. ar reikia papildomų tyrimų, juos konkrečiai įvardinant.

46.9. Abiem atvejais tyrinėtojų parengtos ir ekspertų grupės apsvaistytos išsamios bibliografijos paruošiamos kaip atskiros ataskaitos bei viešai skelbiamos (Komisija turi visas autorines teises).

46.10. Pakomisei rekomendavus patvirtinti galutines išvadas, Komisija gali nuspręsti jas patvirtinti, pataisyti arba grąžinti papildyti papildomiems tyrimams.

47. Tyrimų II etapas.

47.1. Pakomisės posėdyje nusprendus atlikti papildomus tyrimus, tyrėjai parenkami individualiai (papildomas tyrimas gali būti užsakomas kitiems tyrėjams) kaip ir tyrimų I etape (44 punktas).

47.2. Tyrimas užsakomas ir atliekamas ta pačia tvarka kaip ir tyrimų I etape.

47.3. Ekspertų grupės paruoštos ir pakomisėje patvirtintos išvados teikiamos galutiniam Komisijos tvirtinimui.

48. Esant reikalui, tarptautinės teisės ekspertai pateikia teisinį istorikų-ekspertų išvadų įvertinimą.

49. Siekiant tyrimo proceso ir išvadų formulavimo skaidrumo, pageidautina inicijuoti mokslinius tyrimus ir galutines ekspertų išvadas formuluoti mokslinių seminarų ar konferencijų metu.

Komisijos išvadų priėmimas

50. Komisijos nariams teikiamos tvirtinti išvados išsiunčiamos prieš du mėnesius.

51. Per mėnesį Komisijos nariai raštu gali pateikti savo pastabas, kurias atitinkamas programų koordinatorius apibendrina ir ne vėliau kaip prieš dvi savaitės iki Komisijos posėdžio supažindina Komisijos narius.

52. Vėliau pateiktos pastabos gali būti nagrinėjamos, jei už tai pasisako daugiau kaip pusė Komisijos narių.

53. Galutinės Komisijos išvados paprastai priimamos bendru sutarimu.

54. Komisijos narys, nesutinkantis su išvadų tekstu, privalo motyvuotai raštu pateikti nepritarimo priežastis aiškiai išdėstydamas kam ir kodėl nepritaria.

55. Tuo atveju, jei vienas ar keli Komisijos nariai nepritaria Komisijos daugumos siūlomoms išvadoms, jų nuomonė yra skelbiama kartu su pagrindinėmis Komisijos išvadomis kaip neatskiriama jų dalis.

Komisijos išvadų ir tyrimų rezultatų paskelbimas

56. Patvirtintos Komisijos išvados, skirtingos Komisijos narių nuomonės, tyrimų rezultatai ir papildoma medžiaga yra viešai skelbiami.

57. Išvadų skelbimu rūpinasi Komisijos sekretoriatas.